

در گفتوگو با مدیر کل پیشین امور اوپک و ارتباط با مجامع انرژی وزارت نفت تشریح شد :|| از صفر شدن صادرات نفت تا پیچیدگی شترنج بازیگری دوباره تهران/ روسیه هیچگاه روزهایی که بر نفت ایران گذشت را نمی‌بیند

:

مدیر کل پیشین امور اوپک و ارتباط با مجامع انرژی وزارت نفت می‌گوید: به طور قطع برخی نمی‌خواهند بازیگرانی مثل ایران و یا ونزوئلا که ذخایر بزرگ نفت و گاز دارند دوباره بعنوان تامین‌کننده مهم نفت دنیا مطرح شوند.

به گزارش مشعل نیوز، یارجانی می‌گوید: رفتاری که دنیا با نفت روسیه دارد هیچگاه به آنچه زمان اوباما با ایران رفتار شد و صادراتمان را به صفر رساندند، نمی‌رسد.

مدیر کل پیشین امور اوپک و ارتباط با مجامع انرژی وزارت نفت تاکید می‌کند: به طور قطع برخی نمی‌خواهند بازیگرانی مثل ایران و یا ونزوئلا که ذخایر بزرگ نفت و گاز دارند دوباره بعنوان تامین‌کننده مهم نفت دنیا مطرح شوند.

به اعتقاد او؛ ما به خاطر سابقه حجم صادرات نفتی که به اروپا داشته‌ایم و همچنین منابع و ذخایرمان نباید به دنبال جایگزین شدن کشوری باشیم، بلکه باید بدنبال رسیدن به حق و سهمی باشیم که در بازار داشتیم و از آن محروم شده‌ایم.

در ادامه گفتوگوی ایلنا با جواد یارجانی مدیر کل پیشین امور اوپک و ارتباط با مجامع انرژی وزارت نفت می‌خوانید:

-ابتدا ارزیابی خود را از اوضاع کنونی بازار نفت و تاثیر عوامل مختلف از جمله جنگ روسیه و اوکراین بر آن بفرمایید.

طبیعی است دو دسته عوامل روی قیمت نفت تاثیر می‌گذارند، یکی عوامل اساسی مانند عرضه، تقاضا و سطح ذخایر، دیگری اتفاقات ژئوپلیتیک مثل جنگ، کودتا و انقلاب هستند که در برخی مواقع قیمت را شدیداً بالا برده و با رفع این عوامل قیمت به تعادل می‌رسد.

اکنون شرایط جنگ روسیه و اوکراین قیمت‌ها را دچار نوسان کرده است. به طوری که با یک خبر آزاد شدن ذخایر استراتژیک، قیمت‌ها افت می‌کند و یا خبر دیگری ممکن است قیمت‌ها را بالا ببرد.

فراموش نکنیم مواضع کشورهای بزرگ صادرکننده چه در داخل و چه خارج از اوپک هم روی قیمت‌ها تاثیر دارند، غیر از بازار فیزیکی؛ بازار کاغذی نیز یکی از مهمترین عواملی است که روی قیمت نفت تاثیر دارد. در سال‌های اخیر شرکت‌های بزرگ سرمایه‌گذاری در دنیا که اصلاً با نفت فیزیکی کاری ندارند و به صورت کاغذی و در بورس خرید و فروش می‌کنند، هم بسیار تاثیرگذارند. پیش‌بینی‌ها در مورد آینده می‌تواند آنها را ترغیب کند نفتی را که به صورت آتی در اختیار دارند بفروشند که باعث پایین آمدن قیمت می‌شود و چنانچه پیش‌بینی این است که قیمت نفت بالا می‌رود اقدام به خرید می‌کنند، این شرکت‌ها که اصطلاحاً به آنها HEDGE FUN (سرمایه‌گذاری خاص) گفته می‌شود فقط در بورس‌ها نفت، طلا و یا فلزات گرانبها خرید و فروش می‌کنند، این شرکت‌ها به قیمت ثابت نفت هیچ علاقه‌ای ندارند زیرا روی سودشان تاثیر آنچنانی ندارد، بیشتر تمایل دارند که قیمت‌ها با یک خبر خوب از نظر بازار افت کند تا اقدام به خرید کنند و یا اتفاق ژئوپلیتیک رخ داده و یا یک مقام اوپکی اظهارنظری کند تا قیمت‌ها بالا برود تا با فروش نفت کاغذی سود حاصل کنند.

-اکنون در پی اوضاع روسیه هر روز اخباری مبنی بر حذف نفت روسیه از بازار اروپا منتشر می‌شود و کشورها و یا شرکت‌های بزرگ یک به یک نسبت عدم خرید از این کشور اعلام می‌کنند، به نظر جناب‌عالی آیا اروپا این امکان را دارد که نفت روسیه را به طور کامل حذف کند؟

شوروی بعد از فروپاشی؛ از رقم تولید نفت از حدود 12 میلیون بشکه به کمی بیش از 6 میلیون بشکه در روز رسید، اما روس‌ها با یک برنامه‌ریزی دقیق، آینده‌نگری و با استفاده از تخصص شرکت‌های بزرگ

نفتی دنیا و توان داخلی خودشان توانستند تولید خود را به بالای 11 میلیون بشکه در روز برسانند و این امر در گرفتن بازار اروپا و حتی آسیا بسیار کارساز بود، در نتیجه اکنون حذف کامل نفت روسیه از بازار جهانی حداقل در کوتاه مدت غیرممکن است، هرچند به دلیل شرایطی که پیش آمده معامله با روسیه تابو شده است اما با این وجود رفتار اروپا با روسیه با آنچه در زمان اوباما در مورد ایران اتفاق افتاد و صراحتاً به صورت قانونی خرید نفت از ایران به صفر رسید، بسیار متفاوت بود در حالی که زمانی سهم ما در بازار اروپا به 700 تا 800 هزار بشکه در روز هم میرسید. امروز با روسیه اینگونه رفتار نشد و به نظر نمیرسد به این زودی‌ها هم چنین اتفاقاتی بیفتد، اما بهرحال کشورها و شرکتهای اروپایی مجبورند به خاطر افکار عمومی در مقابل جنگ روسیه علیه اوکراین اعلام موضع کنند و در عین حال حتماً به دنبال این خواهند بود که وابستگی خود را به روسیه کم کنند ولی در کوتاه مدت این اتفاق نمی‌افتد.

- برخی همواره عنوان می‌کنند که در این اوضاع نفت ایران آماده است که خلا نفت روسیه را پر کند، چقدر این امکان وجود دارد؟

ما به خاطر سابقه حجم صادرات نفتی که به اروپا داشته‌ایم و همچنین منابع و ذخایرمان نباید به دنبال جایگزین شدن کشوری باشیم، بلکه باید بدنبال رسیدن به حق و سهمی باشیم که در بازار داشتیم و از آن محروم شده‌ایم، در نتیجه تلاش ما باید اینگونه باشد که سهممان متناسب با ذخایرمان در بازارهای مصرف دنیا باشد، البته برای حصول به این هدف شرایطی هم لازم است.

بهرحال صنعت نفت ما نیاز به سرمایه و بازسازی خیلی از تاسیسات خود دارد، گرچه در بسیاری زمینه‌ها پیشرفت‌های زیادی داشتیم و توانستیم در شرایط بسیار سخت این صنعت را اداره کنیم.

فراموش نکنیم برای اولین بار بعد از انقلاب در برهه‌ای زمان دولت نهم تولید نفت ایران به حدود 4 میلیون و 200 هزار بشکه در روز رسید که البته دلیل آن با تعامل با دنیا، جذب سرمایه، استفاده از نیروی داخلی و شرکتهای توانمند در دولت‌های قبل از آن بود.

پس شرایطی لازم است که ما به آن حد از توانایی برسیم، واقعاً صنعت نفت در اقتصاد ما نقش بزرگی داشته، در بسیاری از پروژه‌های بزرگ جای پای درآمد نفتی وجود دارد، اگرچه در برخی از زمینه‌ها می‌توانستیم بهتر عمل کنیم، بخصوص وقتی قیمت نفت در دوره‌هایی

بسیار بالا رفت و صادرات هم به دلیل تولید زیاد افزایش یافت و درآمد زیادی سرازیر کشور شد، اما متأسفانه آنگونه که باید از فرصت‌ها استفاده نکردیم تا با توسعه تاسیسات زیربنایی اقتصاد خودمان را تحکیم بخشیم و کشور را در برخی زمینه‌ها از جمله گسترش خطوط راه آهن خودکفا کنیم. ما می‌توانستیم مثل کشورهای اروپایی سهم عمده‌ای از حمل و نقل را روی حمل و نقل ریلی ببریم که علاوه بر تاثیرگذاری در مصرف انرژی، شهرها را از ترافیک و آلودگی نجات دهیم و از مرگ و میر وحشتناک جاده‌ای نیز بکاهیم و یا با اتخاذ اقداماتی که در زمینه آبیاری، شیرین کردن آب دریا و عدم وابستگی به آب‌های زیرزمینی اهداف مقابله با خشکسالی را به سرانجام برسانیم و اقتصاد کشور را بیمه کنیم، ما این فرصت‌ها را به خاطر سیاست‌های نه چندان زیربنایی که نقدینگی را در کشور بالا برد و منجر به تورم کنونی شد، از دست دادیم، در هر حال اگر امروز بخواهیم سهم متناسب با ذخایرمان را در اروپا و آسیا بدست بیاوریم پیشنهادهایی لازم است.

در هر حال در کوتاه‌مدت امکان حذف روسیه وجود ندارد اما در بلندمدت حتما تلاش‌هایی صورت خواهد گرفت، روسیه به هر حال بازار آسیا را دارد درست است که ممکن است صادراتش کم شده باشد، ولی با قیمت‌های بالا شاید ضررهایی که متحمل می‌شود قابل مقایسه با زمانی که نفت ایران تحریم شد، نباشد و در عین حال اروپا هنوز به آن حد از توانایی و بی‌نیازی از نفت و گاز روسیه مثل شرایطی که ایران را تحریم کرده و صادراتمان را به صفر رساندند، نرسیده است.

-در خصوص گاز بفرمایید، آینده تامین گاز اروپا با حذف روسیه چه شرایطی پیدا خواهد کرد؟ آیا اروپا امکان حذف روسیه را دارد؟

بسیاری از کشورهای اروپایی از جمله آلمان روی واردات گاز روسیه برای بلندمدت حساب کرده بودند و هنوز هم امیدوارند که شرایط تغییر کند و بتوانند وضعیت را به حالت عادی برگردانند، گرچه جنگ و حمله نظامی به اوکراین تاثیر خود را گذاشته است. کشورهای اروپایی و حتی آلمان که تا به این حد به واردات گاز از روسیه وابسته‌اند، از طرق مختلف سعی خواهند کرد که این وابستگی را متعادل کنند و برای این کار نگاه‌شان به شمال آفریقا و حتما انرژی‌های پاک است، زیرا در قیمت‌های بالای نفت، تجدیدپذیرها مورد توجه قرار گرفته و توسعه خواهند یافت، به خاورمیانه هم امید دارند شاید ایران هم بتواند نقشی ایفا کند.

-ایران هم می‌تواند در بازار گاز اروپا بازیگری کند؟

اما در اولین قدم ما باید مصرف داخل را کنترل کرده و ایجاد تعادل کنیم تا بتوانیم صادرکننده مورد اعتماد دنیا شویم و این امر سیاست‌های کلانی را در کنترل مصرف، سرمایه‌گذاری و استفاده از فناوری پیشرفته می‌طلبد، خصوصاً در زمینه‌هایی که توانایی و سرمایه خودمان کافی نیست. البته باید در نظر داشت به طور قطع در مورد اینکه ایران دوباره به بازیگر مهم انرژی دنیا تبدیل شود مخالفت‌هایی وجود خواهد داشت. حتماً کشورهایی در اوپک و غیراوپک علاقه ندارند ایران به نقطه‌ای برسد که دیگر بار بازیگر مهم تامین انرژی دنیا باشد، به طوری که شاهدیم بعد از انقلاب نیز صنعت نفت و گاز ما مهم‌ترین هدف تحریم‌ها بوده، اما اکنون می‌بینیم که اوپک اعلام می‌کند تحریم روسیه می‌تواند شرایط بدی را برای تامین انرژی دنیا ایجاد کند این واقعیت است تحریم یک منبع بزرگ صادراتی مانند روسیه می‌تواند صدمات زیادی به توازن عرضه و تقاضای دنیا وارد کند، اما یک هدف دیگری هم از این ابراز نگرانی وجود دارد و آن اینکه بازیگرانی مثل ایران و یا ونزوئلا که ذخایر بزرگ نفت و گاز دارند دوباره بعنوان تامین‌کننده مهم نفت دنیا مطرح شوند و همچنین موقعیت سوخت‌های فسیلی به دلیل قیمت بالای نفت و اقتصادی شدن توسعه بیشتر تجدیدپذیرها موقعیت کشورهای بزرگ صادرکننده نفت بخصوص کشورهای با اقتصاد نفتی مثل عربستان را در بلندمدت به خطر می‌اندازد، امریکا هم امیدوار است با توسعه صادرات گاز به صورت ال.ان.جی بخش عمده‌ای از بازار اروپا را از روسیه بگیرد، بهرحال این ماجراها یک بازی شطرنج پیچیده‌ای است که برد با کشورهای است که از فرصت‌هایی که همیشگی نیستند، استفاده کنند. ما هم باید امیدوار باشیم بتوانیم مشکلات داخلی تولید و مصرف را سامان دهیم تا بازیگر نقشی باشیم که قبل در تامین انرژی جهان داشتیم.